



EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 20.10.2004
KOM(2004) 681 lõplik

**KOMISJONI TEATIS
NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE**

komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsuste kohta, mis käsitlevad Belgia, Eesti, Luksemburgi, Läti, Portugali, Prantsusmaa, Slovaki Vabariigi ja Soome siseriiklikke saastekvootide eraldamise kavasid vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu üheks tähtsamaks eesmärgiks on võitlemine kliimamuutuste vastu. Selleks on EL otsustanud asuda täitma oma kohustusi Kyoto protokolliga raames, mis on mitmepoolne kokkulepe kõnealuse ülemaailmse probleemi vastu võitlemiseks mitmepoolse koostöö kaudu. Tihedas koostöös liikmesriikide, tööstusringkondade, kodanikuühiskonna esindajate ja akadeemiliste ringkondadega on välja töötatud Euroopa kliimamuutuste programm, mis aitab Euroopa Liidul leida tulemuslikke viise Kyoto protokolliga võetud kohustuste täitmiseks. Üks Euroopa kliimamuutuste programmi olulisi ettepanekuid oli kogu Euroopa Liitu hõlmava saastekvootidega kauplemise süsteemi loomine, et aidata ELil kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähendada. 2003. aastal võtsid nõukogu ja parlament vastu direktiivi 2003/87/EÜ, millega sätestati kogu Euroopa Liitu hõlmav saastekvootidega kauplemine alates 2005. aasta jaanuarist.

Saastekvootidega kauplemise esimene etapp Euroopa Liidus hõlmab CO₂ heitkoguseid enam kui 12 000 käitistest. Igal liikmesriigil tuleb koostada siseriiklik kava kaubeldavate saastekvootide eraldamiseks ning esitada see komisjonile hindamiseks. Kõnealused kavad peavad põhinema objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel, sealhulgas kõnealuse direktiivi III lisas loetletud kriteeriumidel. Siseriiklikud kavad, mis ei ühti kõnealuste kriteeriumidega, võib komisjon täielikult või osaliselt tagasi lükata. Selleks et aidata liikmesriike oma kavade ettevalmistamisel, on komisjon vastu võtnud suunised¹ kõnealuses direktiivis sätestatud kriteeriumide rakendamiseks.

Käesolev teatis rajaneb teatisel KOM(2004) 500,² millega põhistati komisjoni otsuseid Austria, Iirimaa, Madalmaade, Rootsi, Saksamaa, Sloveenia, Taani ja Ühendkuningriigi siseriiklike saastekvootide eraldamise kavade kohta, ning annab komisjoni hinnangu veel kaheksale siseriiklikule kavale. Üheks põhjuseks, miks komisjoni volitati hindama siseriiklikke saastekvootide eraldamise kavasid, oli kõnealuse direktiivi kriteeriumide õige kohaldamise tagamine kaubeldavate saastekvootide jaotamisel enne kauplemise algust. Euroopa Liidu ühtsel siseturul ja Euroopa Liidu ühtse saastekvootidega kauplemise süsteemi juures on tähtis pakkuda kaitset konkurentsi moonutuste vastu, mis võivad tuleneda kõnealuse direktiivi või ELi asutamislepingu sätete ebaõigest kohaldamisest. See on esimene kord, mil EL on seotud kogu Euroopa Liitu hõlmava saastekvootide kauplemise süsteemiga ning esimene kauplemisperiood 2005–2007 on kavandatud kogemuste omandamise ajajärguna. Kõikide liikmesriikide huvides on, et kõnealune dokument aitaks kaasa ELi eesmärkide saavutamisele seoses kliimamuutustega ning et see toimuks tulemuslikult. Kui aga liikmesriik annab välja sellise koguse saastekvoote, mis ületab käitiste tõenäolisi tegelikke heitkoguseid, oleks direktiivi kasu keskkonnale kas väike või olematu. Puhaste ja uute tehnoloogiate areng takerduks ning dunaamilise ja likviidse turu areng kahjustuks.

¹ Teatis suuniste kohta, millega aidatakse liikmesriike rakendada kriteeriume, mis on loetletud direktiivi 2003/87/EÜ (millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ) III lisas, KOM(2003) 830 lõplik, 7. jaanuar 2004.

² Teatis komisjoni 7. juuli 2004. aasta otsuste kohta, mis käsitlevad Austria, Taani, Saksamaa, Iirimaa, Madalmaade, Sloveenia, Rootsi ja Ühendkuningriigi siseriiklike saastekvootide eraldamise kavasid vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ.

2. ESITATUD SISERIIKLIKE SAASTEKVOOTIDE ERALDAMISE KAVADE ARV

14. oktoobri 2004. aasta seisuga on 22 liikmesriiki teatanud komisjonile siseriiklikust saastekvootide eraldamise kavast. Kaheksat kava hinnati 2004. aasta juulis ning veel kaheksa kava (Belgia, Eesti, Luksemburg, Läti, Portugal, Prantsusmaa, Slovakkia Vabariik ja Soome) on piisavalt terviklikud, et komisjon võiks teha otsuse nende vastavuse kohta kõnealuse direktiiviga. Need kaheksa kava moodustavad 15% hinnangulisest saastekvootide üldkogusest esimesel kauplemisperioodil ning koos kaheksa esimese kavaga ligi 60% saastekvootide eeldatavast mahust.

3. SISERIIKLIKE SAASTEKVOOTIDE ERALDAMISE KAVADE HINDAMINE

Iga saabunud siseriiklikku kava on hinnatud viisil, mis on täielikus kooskõlas otsustega, mis võeti vastu 7. juulil 2004 esimese kaheksa liikmesriigi jaoks ja mida selgitati teatistes KOM(2004) 500.

Kavasid analüüsides jagas komisjon punktid, mis olid vastuolus ühe või mitme kriteeriumiga kõnealuses direktiivis loetletud 11 kriteeriumist, rühmadesse järgmiste pealkirjade all: kooskõla liikmesriikide poolt Kyoto protokolliga võetud kohustustega (Kyoto eesmärkide saavutamine); tagantjärele korrigeerimine; ülekande-eeskirjad; uute osalejate reservi kavandamine ja haldamine. Mõnedes kavades, mis kuuluvad käesolevasse teise otsustekomplekti, on komisjon lisaks teinud kindlaks vastuolusid otsuse 280/2004/EÜ kohaste hindamistega. Iga rühma käsitletakse järgmistes punktides eraldi.

3.1. Kooskõla otsuse 280/2004/EÜ kohaste hindamistega

Vastavalt otsusele 280/2004/EÜ³ hindab komisjon igal aastal liikmesriikide tegelikke ja kavandatud heitkoguseid kokku ning sektorite ja gaaside kaupa. Kõnealused hindamised valmistatakse ette tihedas koostöös liikmesriikidega. Suunistes on märgitud: „Kooskõla ei ole tagatud juhul, kui liikmesriigi kavandatud eraldatavate saastekvootide kogus ületab käitiste tegelikke või kavandatud heitkogust, nagu see on esitatud vastava perioodi hindamise aruandes.“

Komisjon leiab, et Eesti, Läti ja Slovakkia Vabariigi kavad on kooskõlas kriteeriumiga 2, võttes arvesse vähendatud saastekvootide kogust kõnealuses kolmes kavas.

3.2. Kooskõla Kyoto eesmärkidega

Belgia ja Luksemburg kavatsevad kokku osta vähemalt 56 miljonit Kyoto ühikut.⁴ Kuigi Portugal on viidanud soovile osta Kyoto ühikuid, ei ole ta neid kavas koguseliselt välja toonud ning seetõttu ei ole neid arvesse võetud kava hindamisel.

Oma hindamistes on komisjon toetunud kaheksale põhipunktile, mis on välja toodud teatistes KOM(2004) 500.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta otsus 280/2004/EÜ, ühenduse kasvuhoonegaaside heitmete järelevalve ja Kyoto protokolliga rakendamise süsteemi kohta, ELT L 49, 19.2.2004, lk 1.

⁴ Luksemburg – 15 miljonit, Belgia – vähemalt 41 miljonit.

Belgia kavatseb osta vähemalt 41 miljonit Kyoto ühikut ning on teinud olulisi edusamme kaheksa põhipunkti osas, millele on viidatud teatises KOM(2004) 500. Eelkõige on Belgia käesolevas etapis näinud ette rahalisi vahendeid Kyoto ühikute ostmiseks rohkem kui 120 miljoni euro ulatuses. Võttes arvesse saastekvootide vähendatud kogust, leiab komisjon, et Belgia kava ei ole vastuolus kriteeriumiga 1.

Luksemburg on teatanud soovist osta 15 miljonit ühikut. 6. oktoobril 2004 teavitas Luksemburgi valitsus komisjoni endale võetud kohustusest luua õiguslik alus direktiivi 2003/87/EÜ ülevõtmiseks ning moodustada kliima erifond, näha ette rahalised vahendid kõnealuse kliimafondi jaoks 2005. aasta eelarves ning nimetada keskkonnaministeerium määratud ametiasutuseks ja teavitada sellest ÜRO kliimasekretariaati. Võttes arvesse eespool kirjeldatud muudatusi ning saastekvootide vähendatud kogust, leiab komisjon, et Luksemburgi kava ei ole vastuolus kriteeriumiga 1.

3.3. Tagantjärele korrigeerimine

Äriühingud vajavad kindlust, et saavutada vajalik usaldus uute investeringute tegemiseks. Tagantjärele korrigeerimine loob ebakindlust ning õõnestab seega seda usaldust.

Tagantjärele korrigeerimisi ei lubatud varasemates siseriiklikes saastekvootide eraldamise kavades vastavalt komisjoni 7. juuli 2004. aasta otsustele, mis käsitlesid siseriiklikke saastekvootide eraldamise kavasid. Mõned liikmesriigid muutsid oma kavasid enne kõnealuste otsuste vastuvõtmist, et kõrvaldada tagantjärele korrigeerimised; teised liikmesriigid on samuti oma kavasid muutnud ning kõrvaldanud tagantjärele korrigeerimised enne käesolevate otsuste vastuvõtmist.

3.4. Uutele osalejatele ettenähtud reservid

Komisjon märgib, et kõik hinnatud kavad näevad ette reservide moodustamise uutele osalejatele.

3.5. Üksikuid kavasid käsitlevad küsimused

Soome kava sisaldab küll saastekvootidega hõlmatud käitiste loetelu, kuid loetelu ei sisalda Ahvenamaal paiknevatele käitistele antavaid kvote. Seega on kriteeriumiga 10 nõutud loetelu puudulik.

Prantsusmaa on teatanud, et ta täiendab esialgset loetelu veel 800 käitisega. Täiendavaid üksikasju, sealhulgas kõnealustele käitistele eraldatud saastekvote ei ole veel teatatud ning seega on loetelu puudulik. Lisaks leiab komisjon, et osa saastekvootidest, mis on mõeldud spetsiaalse kasvureservi moodustamiseks, on vastuolus kriteeriumiga 5, sest see põhineb liiga kõrgelt hinnatud kasvunäitajatel ning soosiks liigselt teatavaid ettevõtteid ja tegevusi.

Järgnevas tabelis 1 võetakse kokku komisjonipoolne hindamine ning viidatakse üksikute kavade puhul kriteeriumidele, millest on üle astutud.

Tabel 1

	Belgia	Eesti	Soome	Prantsusmaa	Läti	Luksemburg	Portugal	Slovakkia Vabariik
1) Kyoto								
2) Heitkoguste muutumine								
3) Potentsiaal								
4) Muud õigusnormid								
5) Mittediskrimineerimine				Tagasi lükatud				
6) Uued osalejad								
7) Varased meetmed								
8) Puhtad tehnoloogiad								
9) Avalik arutelu								
10) Käitiste loetelu koos eraldatud saastekvootidega			Tagasi lükatud	Tagasi lükatud				
11) Väline konkurents								
Artikkel 10								